

Informatyka 1 (ES1E2009)

Politechnika Białostocka - Wydział Elektryczny
Elektrotechnika, semestr II, studia stacjonarne I stopnia
Rok akademicki 2019/2020

Wykład nr 3 (24.03.2020)

dr inż. Jarosław Forenc

Plan wykładu nr 3

- Język C
  - operator warunkowy
  - instrukcja switch
- Jednostki informacji cyfrowej
  - bit, bajt słowo, FLOPS
- Kodowanie znaków
  - ASCII, ISO/IEC 646, ISO 8859
  - EBCDIC, Windows-1250, Unicode
- Kodowanie liczb
  - NKB, BCD, kod 2 z 5, kod Graya

Język C - Operator warunkowy

- Operator warunkowy składa się z dwóch symboli i trzech operandów

```
wyrażenie1 ? wyrażenie2 : wyrażenie3
```

- Najczęściej zastępuje proste instrukcje if-else

```
float akcyza, cena, pojemnosc;
```

```
if (pojemnosc <= 2000)
    akcyza = cena*0.031; /* 3.1% */
else
    akcyza = cena*0.186; /* 18.6% */
```

```
akcyza = pojemnosc <= 2000 ? cena*0.031 : cena*0.186 ;
```

Język C - Operator warunkowy

```
if (x < 0)
    y = -x;
else
    y = x;
```

```
y = x < 0 ? -x : x;
```

- obliczenie modułu liczby x

```
if (a > b)
    max = a;
else
    max = b;
```

```
max = a > b ? a : b;
```

- wyznaczenie max z dwóch liczb

- Operator warunkowy ma bardzo niski priorytet
- Niższy priorytet mają tylko operatory przypisania (=, +=, -=,...) i operator przecinkowy (,)

Język C - Operator warunkowy

- x studentów chce dojechać z akademika do biblioteki - ile taksówek powinni zamówić? (jedna taksówka może przewieźć 4 osoby)

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    int x, taxi;

    printf("Podaj liczbę studentów: ");
    scanf("%d", &x);

    taxi = x / 4 + (x % 4 ? 1 : 0);

    printf("Liczba taxi: %d\n", taxi);

    return 0;
}
```

```
Podaj liczbę studentów: 23
Liczba taxi: 6
```

Język C - Sprawdzenie parzystości liczby

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    int x;

    printf("Podaj x: ");
    scanf("%d", &x);

    if (x%2==0)
        printf("Liczba parzysta\n");
    else
        printf("Liczba nieparzysta\n");

    printf("Liczba %s\n", x%2==0 ? "parzysta" : "nieparzysta");

    return 0;
}
```

```
Podaj x: -3
Liczba nieparzysta
Liczba nieparzysta
```

Język C - Instrukcja switch

- Instrukcja wyboru wielowariantowego **switch**

```
switch (wyrażenie)
{
    case wyrażenie Stałe: instrukcje;
    case wyrażenie Stałe: instrukcje;
    case wyrażenie Stałe: instrukcje;
    ...
    default: instrukcje;
}
```

- **wyrażenie Stałe** - wartość typu całkowitego, znana podczas kompilacji
  - stała liczbowa, np. 3, 5, 9
  - znak w apostrofach, np. 'a', 'z', '+'
  - stała zdefiniowana przez **const** lub **#define**

Język C - Instrukcja switch

- Program wyświetlający słownie liczbę z zakresu 1..5 wprowadzoną z klawiatury

```
#include <stdio.h>

int main(void)
{
    int liczba;

    printf("Podaj liczbę (1..5): ");
    scanf("%d", &liczba);
}
```

Język C - Instrukcja switch

```
switch (liczba)
{
    case 1: printf("Liczba: jeden\n");
            break;
    case 2: printf("Liczba: dwa\n");
            break;
    case 3: printf("Liczba: trzy\n");
            break;
    case 4: printf("Liczba: cztery\n");
            break;
    case 5: printf("Liczba: piec\n");
            break;
    default: printf("Inna liczba\n");
}
```

Podaj liczbe: 2
Liczba: dwa

Podaj liczbe: 0
Inna liczba

Język C - Instrukcja switch

```
switch (liczba)
{
    case 1:
    case 3:
    case 5: printf("Liczba nieparzysta\n");
            break;
    case 2:
    case 4: printf("Liczba parzysta\n");
            break;
    default: printf("Inna liczba\n");
}
```

Podaj liczbe: 2
Liczba parzysta

- Te same instrukcje mogą być wykonane dla kilku etykiet `case`

Język C - Instrukcja switch

```
switch (liczba)
{
    case 1: case 3: case 5:
            printf("Liczba nieparzysta\n");
            break;
    case 2: case 4:
            printf("Liczba parzysta\n");
            break;
    default: printf("Inna liczba\n");
}
```

Podaj liczbe: 2
Liczba parzysta

- Etykiety `case` mogą być pisane w jednym wierszu

Język C - Instrukcja switch

```
switch (liczba%2)
{
    case 1: case -1:
            printf("Liczba nieparzysta\n");
            break;
    case 0:
            printf("Liczba parzysta\n");
}
```

Podaj liczbe: 2
Liczba parzysta

- Część domyślna (`default`) może być pominięta

Język C - Instrukcja switch (bez break)

```
switch (liczba)
{
    case 1: printf("Liczba: jeden\n");
    case 2: printf("Liczba: dwa\n");
    case 3: printf("Liczba: trzy\n");
    case 4: printf("Liczba: cztery\n");
    case 5: printf("Liczba: piec\n");
    default: printf("Inna liczba\n");
}
```

Podaj liczbę: 2
Liczba: dwa
Liczba: trzy
Liczba: cztery
Liczba: piec
Inna liczba

- Pominięcie instrukcji **break** spowoduje wykonanie wszystkich instrukcji występujących po danym **case** (do końca **switch**)

Jednostki informacji - bit

- **Bit** (ang. **binary digit**) - podstawowa jednostka informacji stosowana w informatyce i telekomunikacji
- Określa najmniejszą ilość informacji potrzebną do stwierdzenia, który z dwóch możliwych stanów przyjął układ
- Bit przyjmuje jedną z dwóch wartości:
  - 0 (zero)
  - 1 (jeden)
- Bit jest tożsamy z cyfrą w systemie dwójkowym
- Oznaczenia bitów:
  - standard IEEE 1541 (2002) - mała litera „b”
  - standard IEC 60027 - „bit”

Jednostki informacji - bit

- Wielokrotności bitów:

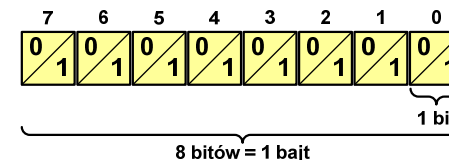
Przedrostki dziesiętne (układ SI)		
Nazwa	Symbol	Mnożnik
bit	b	---
kilobit	kb	$10^3 = 1000^1$
megabit	Mb	$10^6 = 1000^2$
gigabit	Gb	$10^9 = 1000^3$
terabit	Tb	$10^{12} = 1000^4$
petabit	Pb	$10^{15} = 1000^5$
eksabit	Eb	$10^{18} = 1000^6$
zettabit	Zb	$10^{21} = 1000^7$
jottabit	Yb	$10^{24} = 1000^8$

Przedrostki binarne (IEC 60027-2)		
Nazwa	Symbol	Mnożnik
bit	b	---
kibibit	Kib	$2^{10} = 1024^1$
mebibit	Mib	$2^{20} = 1024^2$
gibibit	Gib	$2^{30} = 1024^3$
tebibit	Tib	$2^{40} = 1024^4$
pebibit	Pib	$2^{50} = 1024^5$
eksbibit	Eib	$2^{60} = 1024^6$
zebibit	Zib	$2^{70} = 1024^7$
jobibit	Yib	$2^{80} = 1024^8$

- **Przedrostki binarne** - wprowadzone w 1998 roku w celu odróżnienia przedrostków o mnożniku 1000 (10^3) od przedrostków o mnożniku 1024 (2^{10})

Jednostki informacji - bajt

- **Bajt** (ang. **byte**) - najmniejsza adresowalna jednostka informacji pamięci komputerowej składająca się z bitów
- W praktyce przyjmuje się, że jeden bajt to 8 bitów

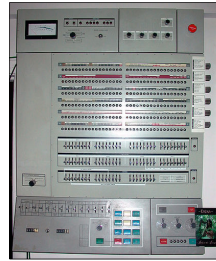

- Za pomocą jednego bajtu można zapisać $2^8 = 256$ różnych wartości:

0000 0000	→ 0	...	→ ...
0000 0001	→ 1	1111 1101	→ 253
0000 0010	→ 2	1111 1110	→ 254
...	...	1111 1111	→ 255

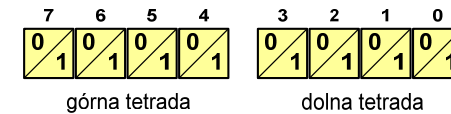
Jednostki informacji - bajt

- W pierwszych komputerach bajt mógł mieć inną liczbę bitów: 4, 6, 7, 9, 12
- 8-bitowy bajt:
  - koniec 1956 r. - pierwsze zastosowanie
  - 1964 r. - uznanie za standard (IBM System/360)
- Inna nazwa 8-bitowego bajtu - **oktet**
- Najczęściej stosowanym skrótem dla bajtu jest wielka litera „B”
  - „B” używane jest także do oznaczania **bela** - jednostki miary wielkości ilorazowych
  - zamiast bela częściej używa się jednostki podwielokrotnej - **decybela (dB)** więc nie ma problemu z rozróżnieniem obu jednostek

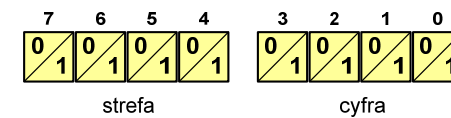

Jednostki informacji - tetrada

- Bajt 8-bitowy można podzielić na dwie połówki 4-bitowe nazywane **tetradami** (ang. nibbles)
- Rozróżniamy bardziej znaczącą (górną) i mniej znaczącą (dolną) tetradę

- Spotyka się też określenie **strefa** i **cyfra**

Jednostki informacji - bajt

- Wielokrotności bajtów:

Przedrostki dziesiętne (układ SI)		
Nazwa	Symbol	Mnożnik
bajt	B	---
kilobajt	kB	$10^3 = 1000^1$
megabajt	MB	$10^6 = 1000^2$
gigabajt	GB	$10^9 = 1000^3$
terabajt	TB	$10^{12} = 1000^4$
petabajt	PB	$10^{15} = 1000^5$
eksabajt	EB	$10^{18} = 1000^6$
zettabajt	ZB	$10^{21} = 1000^7$
jottabajt	YB	$10^{24} = 1000^8$

Przedrostki binarne (IEC 60027-2)		
Nazwa	Symbol	Mnożnik
bajt	B	---
kibibajt	KiB	$2^{10} = 1024^1$
mebibajt	MiB	$2^{20} = 1024^2$
gibibajt	GiB	$2^{30} = 1024^3$
tebibajt	TiB	$2^{40} = 1024^4$
pebibajt	PiB	$2^{50} = 1024^5$
eksbibajt	EiB	$2^{60} = 1024^6$
zebibajt	ZiB	$2^{70} = 1024^7$
jobibajt	YiB	$2^{80} = 1024^8$

Jednostki informacji - bajt

- Przedrostki binarne (dwójkowe) nie zostały przyjęte przez wszystkie środowiska zajmujące się informatyką
- Producenci nośników pamięci korzystają z przedrostków dziesiętnych

Prefiks	Nazwa	System SI	System binarny	Różnica
k	kilo	$10^3 = 1000$	$2^{10} = 1024$	2,40%
M	mega	$10^6 = 1000000$	$2^{20} = 1048576$	4,86%
G	giga	$10^9 = 1000000000$	$2^{30} = 1073741824$	7,37%
T	tera	$10^{12} = 1000000000000$	$2^{40} = 1099511627776$	9,95%

- Z ulotki „Dysk Desktop HDD - zestawienie danych”, Seagate:
  - w przypadku oznaczania pojemności dysków, jeden gigabajt (oznaczany także jako „GB”) jest równy jednemu miliardowi bajtów, a jeden terabajt (oznaczany także jako „TB”) jest równy jednemu bilionowi bajtów

Jednostki informacji - bajt

- Seagate ST1000DM003 (1 TB)
- Drive specification:
  - formatted capacity: 1000 GB (1 TB)
  - guaranteed sectors: 1,953,525,168
  - bytes per sector: 4096
(4K physical emulated at 512-byte sectors)
- Pojemność dysku:
  - $1.953.525.168 \times 512 = 1.000.204.886.016$ bajtów
  - $1.000.204.886.016 / (1024) = 976.762.584$ kB
  - $1.000.204.886.016 / (1024 \times 1024) = 953.870$ MB
  - $1.000.204.886.016 / (1024 \times 1024 \times 1024) = 931,5$ GB

Słowo maszynowe (słowo)

- **Słowo maszynowe** (słowo - ang. word) - jednostka danych używana przez określony komputer (określoną architekturę)
- Słowo składa się odgórnie określonej liczby bitów, nazywanej **długością** lub **szerokością słowa** (najczęściej jest to potęga 2, np. 8, 16, 32, 64 bity)
- Zazwyczaj wielkość słowa określa:
  - rozmiar rejestrów procesora
  - rozmiar szyny danych i szyny adresowej
- Architektury:
  - 8-bitowa: Intel 8080, Z80, Motorola 6800, Intel 8051
  - 16-bitowa: Intel 8086, Intel 80286
  - 32-bitowa: Intel od 80386 do i7, AMD od 5x86 do Athlona, ARM
  - 64-bitowa: Intel Itanium, Pentium 4/EM64T, Core 2, Core i7
AMD Opteron, Athlon 64, Athlon II

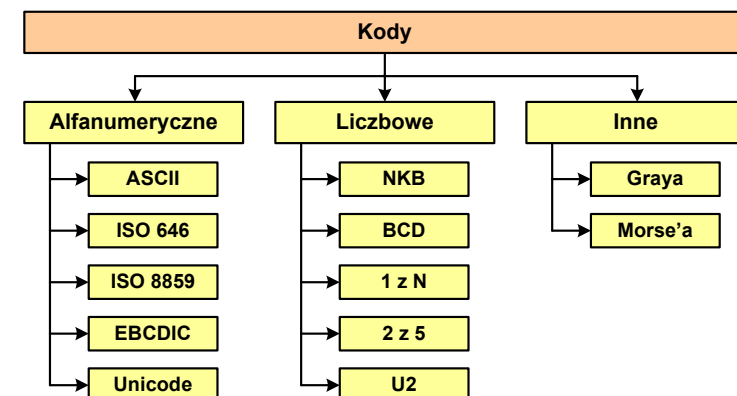
FLOPS

- **FLOPS** (FLOating point OPerations Per Second)
  - liczba operacji zmiennoprzecinkowych na sekundę
  - jednostka wydajności układów zmiennoprzecinkowych
- Przykłady wydajności procesorów (teoretyczne):
  - Intel Core i7 975 3,46 GHz - 55,36 GFlops
  - Intel Core2 Quad Q9650 3,00 GHz - 48 GFlops
  - Intel Core2 Duo E8400 3,00 GHz - 24 GFlops
  - najszybszy system równoległy na świecie:
Summit (USA)
DOE/SC/Oak Ridge National Laboratory
processors: IBM POWER9 (2/node)
GPUs: 27,648 Nvidia Volta V100s (6/node)
nodes: 4.608, cores: 2.397.824
www.top500.org

Kodowanie

- **Kodowanie** - proces przekształcania jednego rodzaju postaci informacji na inną postać

Kod ASCII

■ ASCII - American Standard Code for Information Interchange

- 7-bitowy kod przypisujący liczby z zakresu 0-127:
  - literom (alfabet angielski)
  - cyfrom
  - znakom przestankowym
  - innym symbolom
  - poleceniom sterującym.

Dec	Hex	Char	Dec	Hex	Char	Dec	Hex	Char	Dec	Hex	Char
0	0	NUL	32	20	Space	64	40	@	96	60	`
1	1	SOH	33	21	!	65	41	A	97	61	a
2	2	STX	34	22	"	66	42	B	98	62	b
3	3	ETX	35	23	#	67	43	C	99	63	c
4	4	EOT	36	24	\$	68	44	D	100	64	d
5	5	ENQ	37	25	%	69	45	E	101	65	e
6	6	ACK	38	26	&	70	46	F	102	66	f
7	7	BEL	39	27	'	71	47	G	103	67	g
8	8	BS	40	28	(	72	48	H	104	68	h
9	9	TAB	41	29	)	73	49	I	105	69	i
10	A	LF	42	2A	*	74	4A	J	106	6A	j
11	B	VT	43	2B	+	75	4B	K	107	6B	k
12	C	FF	44	2C	,	76	4C	L	108	6C	l
13	D	CR	45	2D	-	77	4D	M	109	6D	m
14	E	SO	46	2E	.	78	4E	N	110	6E	n
15	F	SI	47	2F	/	79	4F	O	111	6F	o
16	10	DLE	48	30	0	80	50	P	112	70	p
17	11	DC1	49	31	1	81	51	Q	113	71	q
18	12	DC2	50	32	2	82	52	R	114	72	r
19	13	DC3	51	33	3	83	53	S	115	73	s
20	14	DC4	52	34	4	84	54	T	116	74	t
21	15	NAK	53	35	5	85	55	U	117	75	u
22	16	SYN	54	36	6	86	56	V	118	76	v
23	17	ETB	55	37	7	87	57	W	119	77	w
24	18	CAN	56	38	8	88	58	X	120	78	x
25	19	EM	57	39	9	89	59	Y	121	79	y
26	1A	SUB	58	3A	:	90	5A	Z	122	7A	z
27	1B	ESC	59	3B	;	91	5B	[	123	7B	{
28	1C	FS	60	3C	<	92	5C	\	124	7C	
29	1D	GS	61	3D	=	93	5D	]	125	7D	}
30	1E	RS	62	3E	>	94	5E	^	126	7E	~
31	1F	US	63	3F	?	95	5F	_	127	7F	DEL

Kod ASCII - Kody sterujące

■ Kody sterujące - 33 kody, o numerach: 0-31, 127

Dec	Hex	Char	Dec	Hex	Char
0	0	NUL (null)	16	10	DLE (data link escape)
1	1	SOH (start of heading)	17	11	DC1 (device control 1)
2	2	STX (start of text)	18	12	DC2 (device control 2)
3	3	ETX (end of text)	19	13	DC3 (device control 3)
4	4	EOT (end of transmission)	20	14	DC4 (device control 4)
5	5	ENQ (enquiry)	21	15	NAK (negative acknowledge)
6	6	ACK (acknowledge)	22	16	SYN (synchronous idle)
7	7	BEL (bell)	23	17	ETB (end of trans. block)
8	8	BS (backspace)	24	18	CAN (cancel)
9	9	TAB (horizontal tab)	25	19	EM (end of medium)
10	A	LF (NL line feed, new line)	26	1A	SUB (substitute)
11	B	VT (vertical tab)	27	1B	ESC (escape)
12	C	FF (NP form feed, new page)	28	1C	FS (file separator)
13	D	CR (carriage return)	29	1D	GS (group separator)
14	E	SO (shift out)	30	1E	RS (record separator)
15	F	SI (shift in)	31	1F	US (unit separator)
			127	7F	DEL

■ W języku C:

0 (NULL) - \0   7 (BEL) - \a   8 (BS) - \b
9 (TAB) - \t   10 (LF) - \n   13 (CR) - \r

Kod ASCII - Pliki tekstowe

- Elementami pliku tekstowego są **wiersze**, mogą one mieć różną długość
- W systemie Windows każdy wiersz pliku zakończony jest parą znaków:
  - CR, ang. carriage return - powrót karetki, kod ASCII - 13₍₁₀₎ = 0D₍₁₆₎
  - LF, ang. line feed - przesunięcie o wiersz, kod ASCII - 10₍₁₀₎ = 0A₍₁₆₎

□ Załóżmy, że plik tekstowy ma postać:

Pierwszy wiersz pliku
Drugi wiersz pliku
Trzeci wiersz pliku

□ Rzeczywista zawartość pliku jest następująca:

```
00000000: 50 69 65 72 77 73 7a 79|20 77 69 65 72 73 7a 20 | Pierwszy wiersz
00000010: 70 6c 69 68 75 0d 0a 44|72 75 67 69 20 77 69 65 | plikuDrugi wie
00000020: 72 73 7a 20 70 6c 69 68|75 0d 0a 54 72 7a 65 63 | rsz plikuTrzec
00000030: 69 20 77 69 65 72 73 7a|20 70 6c 69 68 75 0d 0a | i wiersz pliku
```

□ Wydruk zawiera:

- przesunięcie od początku pliku (szesnastkowo)
- wartości poszczególnych bajtów pliku (szesnastkowo)
- znaki odpowiadające bajtom pliku (traktując bajty jako kody ASCII)

Kod ASCII - Pliki tekstowe

- W systemie Linux znakiem końca wiersza jest tylko LF o kodzie ASCII - 10₍₁₀₎ = 0A₍₁₆₎

□ Załóżmy, że plik tekstowy ma postać:

Pierwszy wiersz pliku
Drugi wiersz pliku
Trzeci wiersz pliku

□ Rzeczywista zawartość pliku jest następująca:

```
00000000: 50 69 65 72 77 73 7a 79|20 77 69 65 72 73 7a 20 | Pierwszy wiersz
00000010: 70 6c 69 68 75 0a 44 72|75 67 69 20 77 69 65 72 | plikuDrugi wiersz
00000020: 73 7a 20 70 6c 69 68 75|0a 54 72 7a 65 63 69 20 | sz plikuTrzeci
00000030: 77 69 65 72 73 7a 20 70|6c 69 68 75 0a | wiersz pliku
```

- Podczas przesyłania pliku tekstowego (np. przez protokół ftp) z systemu Linux do systemu Windows pojedynczy znak LF zamieniany jest automatycznie na parę znaków CR i LF
- Błędne przesłanie pliku tekstowego (w trybie binarnym) powoduje nieprawidłowe jego wyświetlanie:

Pierwszy wiersz plikuDrugi wiersz plikuTrzeci wiersz pliku

ISO/IEC 646

- ISO/IEC 646 - norma definiująca modyfikację 7-bitowego kodowania ASCII, stosowana w latach 70-tych i 80-tych
- W normie określono 10 pozycji na znaki w języku kraju, który przyjął tę normę oraz 2 pozycje na znaki walut

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
00	Znaki kontrolne															
10	Znaki kontrolne															
20	SP	!	"	#	\$	%	&	\	(	)	*	+	,	-	.	/
30	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;	<	=	>	?
40	e	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
50	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	[	\	]	^	_
60	^	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o
70	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	{		}	~		

- zółty - znaki narodowe
- niebieski - znaki walut

- Wszystkie pozostałe znaki są zgodne z ASCII

ISO/IEC 646 - odmiany narodowe

USA																	Niemcy																
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
00	Znaki kontrolne																00	Znaki kontrolne															
10	Znaki kontrolne																10	Znaki kontrolne															
20	SP	!	"	#	\$	%	&	\	(	)	*	+	,	-	.	/	SP	!	"	#	\$	%	&	\	(	)	*	+	,	-	.	/	
30	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;	<	=	>	?	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;	<	=	>	?	
40	e	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	e	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	
50	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	[	\	]	^	_	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	ä	ö	ü	^	_	
60	^	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	^	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	
70	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	{		}	~			p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	ä	ö	ü	ß		

Francja																	Polska																
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
00	Znaki kontrolne																00	Znaki kontrolne															
10	Znaki kontrolne																10	Znaki kontrolne															
20	SP	!	"	#	\$	%	&	\	(	)	*	+	,	-	.	/	SP	!	"	#	zł	%	&	\	(	)	*	+	,	-	.	/	
30	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;	<	=	>	?	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;	<	=	>	?	
40	à	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	e	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	
50	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	ç	ç	ç	ç	ç	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	ł	ł	ł	ł	ł	ł
60	^	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	^	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	
70	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	é	é	é	é	é	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	ł	ł	ł	ł	ł	ł

Norma: BN-74/3101-01

ISO/IEC 8859

- ISO/IEC 8859 - zestaw standardów służących do kodowania znaków za pomocą 8-bitów
- Wszystkie zestawy ISO 8859 mają znaki $0_{(10)}-127_{(10)}$ ($00_{(16)}-7F_{(16)}$) takie same jak w kodzie ASCII
- Pozycjom $128_{(10)}-159_{(10)}$ ($80_{(16)}-9F_{(16)}$) przypisane są dodatkowe kody sterujące, tzw. C1 (obecnie nie są używane)
- Od czerwca 2004 roku ISO 8859 nie jest rozwijane.

ISO/IEC 8859

- Stosowane standardy ISO 8859:
  - ISO 8859-1 (Latin-1) - alfabet łaciński dla Europy zachodniej
  - ISO 8859-2 (Latin-2) - łaciński dla Europy środkowej i wschodniej
  - ISO 8859-3 (Latin-3) - łaciński dla Europy południowej
  - ISO 8859-4 (Latin-4) - łaciński dla Europy północnej
  - ISO 8859-5 (Cyrillic) - dla cyrylicy
  - ISO 8859-6 (Arabic) - dla alfabetu arabskiego
  - ISO 8859-7 (Greek) - dla alfabetu greckiego
  - ISO 8859-8 (Hebrew) - dla alfabetu hebrajskiego
  - ISO 8859-9 (Latin-5)
  - ISO 8859-10 (Latin-6)
  - ISO 8859-11 (Thai) - dla alfabetu tajskiego
  - ISO 8859-12 - brak
  - ISO 8859-13 (Latin-7)
  - ISO 8859-14 (Latin-8) - zawiera polskie litery
  - ISO 8859-15 (Latin-9)
  - ISO 8859-16 (Latin-10) - łaciński dla Europy środkowej, zawiera polskie litery

ISO/IEC 8859-1

- ISO/IEC 8859-1, Latin-1 („zachodnioeuropejskie”)
- kodowanie używane w Amerykach, Europie Zachodniej, Oceanii i większej części Afryki
- dostępne języki: albański, angielski, baskijski, duński, estoński, fiński, francuski, hiszpański, irlandzki, islandzki, kataloński, łaciński, niderlandzki, niemiecki, norweski, portugalski, retoromański, szkocki, szwedzki, włoski
- 191 znaków łacińskiego pisma.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F	
00	Znaki kontrolne																
10	Znaki kontrolne																
20	SP	!	"	#	\$	%	&	'	(	)	*	+	,	-	.	/	
30	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;	<	=	>	?	
40	@	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	
50	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	[	\	]	^	_	
60	`	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	
70	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	{		}	~		
80	Nie używane																
90	Nie używane																
A0	NB	SP	!	¢	£	¤	¥	¦	§	¨	©	ª	«	¬	SHY	®	—
B0	°	±	²	³	´	µ	¶	·	¸	¹	º	»	¼	½	¾	¿	¸
C0	À	Á	Â	Ã	Ä	Å	Æ	Ç	È	É	Ê	Ë	Ì	Í	Î	Ï	¸
D0	Ð	Ñ	Ò	Ó	Ô	Õ	×	Ø	Ù	Ú	Û	Ü	Ý	Þ	ß	¸	¸
E0	à	á	â	ã	ä	å	æ	ç	è	é	ê	ë	ì	í	î	ï	¸
F0	ð	ñ	ò	ó	ô	õ	÷	ø	ù	ú	û	ü	ý	þ	ÿ	¸	¸

SP - spacja
NBSP - twarda spacja
SHY - miękki dywiz (myślnik)

ISO/IEC 8859-2

- ISO/IEC 8859-2, Latin-2 („środkowo”, „wschodnioeuropejskie”)
- dostępne języki: bośniacki, chorwacki, czeski, węgierski, polski, rumuński, serbski, serbsko-chorwacki, słowacki, słoweński, górno- i dolnołużycki
- możliwość przedstawienia znaków w języku niemieckim i angielskim
- 191 znaków łacińskiego pisma
- do 02.11.2015 kodowanie to było zgodne z **Polską Normą**

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F	
00	Znaki kontrolne																
10	Znaki kontrolne																
20	SP	!	"	#	\$	%	&	'	(	)	*	+	,	-	.	/	
30	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;	<	=	>	?	
40	@	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	
50	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	[	\	]	^	_	
60	`	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	
70	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	{		}	~		
80	Nie używane																
90	Nie używane																
A0	NB	SP	!	¢	£	¤	¥	¦	§	¨	©	ª	«	¬	SHY	®	—
B0	°	±	²	³	´	µ	¶	·	¸	¹	º	»	¼	½	¾	¿	¸
C0	À	Á	Â	Ã	Ä	Å	Æ	Ç	È	É	Ê	Ë	Ì	Í	Î	Ï	¸
D0	Ð	Ñ	Ò	Ó	Ô	Õ	×	Ø	Ù	Ú	Û	Ü	Ý	Þ	ß	¸	¸
E0	à	á	â	ã	ä	å	æ	ç	è	é	ê	ë	ì	í	î	ï	¸
F0	ð	ñ	ò	ó	ô	õ	÷	ø	ù	ú	û	ü	ý	þ	ÿ	¸	¸

SP - spacja
NBSP - twarda spacja
SHY - miękki dywiz (myślnik)

ISO/IEC 8859-2 - Litery diakrytyczne w j. polskim

- 18 liter:

- Ą - ą
- Ć - ć
- Ę - ę
- Ł - ł
- Ń - ń
- Ó - ó
- Ś - ś
- Ż - ż
- Ž - ž

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F	
00	Znaki kontrolne																
10	Znaki kontrolne																
20	SP	!	"	#	\$	%	&	'	(	)	*	+	,	-	.	/	
30	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	:	;	<	=	>	?	
40	@	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	
50	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z	[	\	]	^	_	
60	`	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	
70	p	q	r	s	t	u	v	w	x	y	z	{		}	~		
80	Nie używane																
90	Nie używane																
A0	NB	SP	!	¢	£	¤	¥	¦	§	¨	©	ª	«	¬	SHY	®	—
B0	°	±	²	³	´	µ	¶	·	¸	¹	º	»	¼	½	¾	¿	¸
C0	À	Á	Â	Ã	Ä	Å	Æ	Ç	È	É	Ê	Ë	Ì	Í	Î	Ï	¸
D0	Ð	Ñ	Ò	Ó	Ô	Õ	×	Ø	Ù	Ú	Û	Ü	Ý	Þ	ß	¸	¸
E0	à	á	â	ã	ä	å	æ	ç	è	é	ê	ë	ì	í	î	ï	¸
F0	ð	ñ	ò	ó	ô	õ	÷	ø	ù	ú	û	ü	ý	þ	ÿ	¸	¸

ISO/IEC 8859-1 i ISO/IEC 8859-2 - porównanie

ISO 8859-1																	
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F	
A0	NB	SP	!	¢	£	¤	¥	¦	§	¨	©	ª	«	¬	SHY	®	—
B0	°	±	²	³	´	µ	¶	·	¸	¹	º	»	¼	½	¾	¿	¸
C0	À	Á	Â	Ã	Ä	Å	Æ	Ç	È	É	Ê	Ë	Ì	Í	Î	Ï	¸
D0	Ð	Ñ	Ò	Ó	Ô	Õ	×	Ø	Ù	Ú	Û	Ü	Ý	Þ	ß	¸	¸
E0	à	á	â	ã	ä	å	æ	ç	è	é	ê	ë	ì	í	î	ï	¸
F0	ð	ñ	ò	ó	ô	õ	÷	ø	ù	ú	û	ü	ý	þ	ÿ	¸	¸

ISO 8859-2																	
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F	
A0	NB	SP	!	¢	£	¤	¥	¦	§	¨	©	ª	«	¬	SHY	®	—
B0	°	±	²	³	´	µ	¶	·	¸	¹	º	»	¼	½	¾	¿	¸
C0	À	Á	Â	Ã	Ä	Å	Æ	Ç	È	É	Ê	Ë	Ì	Í	Î	Ï	¸
D0	Ð	Ñ	Ò	Ó	Ô	Õ	×	Ø	Ù	Ú	Û	Ü	Ý	Þ	ß	¸	¸
E0	à	á	â	ã	ä	å	æ	ç	è	é	ê	ë	ì	í	î	ï	¸
F0	ð	ñ	ò	ó	ô	õ	÷	ø	ù	ú	û	ü	ý	þ	ÿ	¸	¸

EBCDIC

- **EBCDIC** - Extended Binary Coded Decimal Interchange Code
- 8-bitowe kodowanie znaków stworzone jako rozszerzenie kodowania BCD
  - używane głównie w systemach IBM w latach 60-tych XX wieku
  - umożliwia zapisanie do 256 różnych symboli
  - brak zachowania kolejności liter zgodnie z kolejnością kodów, np. po R nie ma S
  - kody EBCDIC **nie są zgodne** z ASCII.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
00	Znaki kontrolne															
10	Znaki kontrolne															
20	Znaki kontrolne															
30	Znaki kontrolne															
40	SP	NB	SP	á	â	ã	ä	å	ç	ñ	[	.	<	(	+	!
50	&	é	ê	ë	ì	í	î	ï	ð	ñ	í	í	í	í	í	í
60	-	/	À	Á	Â	Ã	Ä	Å	Ç	Ñ	!	,	%	_	>	?
70	ø	È	É	Ê	Ë	Ì	Í	Î	Ï							
80	Ø	a	b	c	d	e	f	g	h	i	<<	>>				
90	°						¡	¢	£	¤	¥	¦	§	¨	©	
A0	µ		s	t	u	v	w	x	y	z						
B0	¢	£	¥	·	©											
C0	{	A	B	C	D	E	F	G	H	I	SHY					
D0	}	J	K	L	M	N	O	P	Q	R						
E0	\	÷	S	T	U	V	W	X	Y	Z						
F0	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	ª					

EBCDIC i ISO 8859-1 - porównanie

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
00	Znaki kontrolne															
10	Znaki kontrolne															
20	Znaki kontrolne															
30	Znaki kontrolne															
40	SP	NB	SP	á	â	ã	ä	å	ç	ñ	[	.	<	(	+	!
50	&	é	ê	ë	ì	í	î	ï	ð	ñ	í	í	í	í	í	í
60	-	/	À	Á	Â	Ã	Ä	Å	Ç	Ñ	!	,	%	_	>	?
70	ø	È	É	Ê	Ë	Ì	Í	Î	Ï							
80	Ø	a	b	c	d	e	f	g	h	i	<<	>>				
90	°						¡	¢	£	¤	¥	¦	§	¨	©	
A0	µ		s	t	u	v	w	x	y	z						
B0	¢	£	¥	·	©											
C0	{	A	B	C	D	E	F	G	H	I	SHY					
D0	}	J	K	L	M	N	O	P	Q	R						
E0	\	÷	S	T	U	V	W	X	Y	Z						
F0	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	ª					

Windows-1250

- **Windows-1250 (CP-1250)** - strona kodowa używana przez system Microsoft Windows do reprezentacji tekstów w językach środkowoeuropejskich używających alfabetu łacińskiego
- Obsługiwane języki: albański, chorwacki, czeski, polski, rumuński, słowacki, słoweński, węgierski (ale także niemiecki)
- Windows-1250 jest podobny do ISO 8859-2 - posiada wszystkie jego drukowalne znaki (a także kilka dodatkowych), lecz kilka z nich zajmuje inne miejsca.

ISO 8859-2 i Windows-1250 - porównanie

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
00	Znaki kontrolne															
10	Znaki kontrolne															
20	Znaki kontrolne															
30	Znaki kontrolne															
40	SP	NB	SP	á	â	ã	ä	å	ç	ñ	[	.	<	(	+	!
50	&	é	ê	ë	ì	í	î	ï	ð	ñ	í	í	í	í	í	í
60	-	/	À	Á	Â	Ã	Ä	Å	Ç	Ñ	!	,	%	_	>	?
70	ø	È	É	Ê	Ë	Ì	Í	Î	Ï							
80	Ø	a	b	c	d	e	f	g	h	i	<<	>>				
90	°						¡	¢	£	¤	¥	¦	§	¨	©	
A0	µ		s	t	u	v	w	x	y	z						
B0	¢	£	¥	·	©											
C0	{	A	B	C	D	E	F	G	H	I	SHY					
D0	}	J	K	L	M	N	O	P	Q	R						
E0	\	÷	S	T	U	V	W	X	Y	Z						
F0	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	ª					

Problem kodowania polskich liter diakrytycznych

■ Problem z wyświetlaniem polskich liter diakrytycznych

- Tekst zapisany w standardzie ISO-8859-2:

Ą Ć Ę Ł Ń Ó Ś Ź Ż
ą ć ę ł ń ó ś ź ż

- Tekst wyświetlony w Notatniku systemu Windows (Windows-1250):

Ć Ę Ł Ń Ó ! - Ż
± ć ę ł ń ó ¶ ¶ ż

Unicode (Unikod)

- Komputerowy zestaw znaków mający obejmować wszystkie pisma i inne znaki (symbole techniczne, wymowy) używane na świecie
- Unicode przypisuje unikalny numer każdemu znakowi, niezależny od używanej platformy, programu czy języka
- Rozwijany przez konsorcjum utworzone przez firmy komputerowe, producentów oprogramowania oraz grupy użytkowników
  - <http://www.unicode.org>
- Pierwsza wersja: **Unicode 1.0** (10.1991)
- Ostatnia wersja: **Unicode 13.0** (10.03.2020)
  - The Unicode Consortium. The Unicode Standard, Version 13.0.0, (Mountain View, CA: The Unicode Consortium, 2020)
  - <http://www.unicode.org/versions/Unicode13.0.0/>
  - koduje 143.859 znaków

Unicode - Zakresy

Zakres: Znaczenie:

U+0000 - U+007F	Basic Latin (to samo co w ASCII)
U+0080 - U+00FF	Latin-1 Supplement (to samo co w ISO/IEC 8859-1)
U+0100 - U+017F	Latin Extended-A
U+0180 - U+024F	Latin Extended-B
U+0250 - U+02AF	IPA Extensions
U+02B0 - U+02FF	Spacing Modifiers Letters
...	
U+0370 - U+03FF	Greek
U+0400 - U+04FF	Cyrillic
...	
U+1D00 - U+1D7F	Phonetic Extensions
U+1D80 - U+1DBF	Phonetic Extensions Supplement
U+1E00 - U+1EFF	Latin Extended Additional
U+1F00 - U+1FFF	Greek Extended
...	

Unicode

- Standard Unicode definiuje nie tylko kody numeryczne przypisane poszczególnym znakom, ale także określa sposób bajtowego **kodowania** znaków
- Kodowanie określa sposób w jaki znaki ze zbioru mają być zapisane w **postaci binarnej**
- Istnieją trzy podstawowe metody kodowania:
  - 32-bitowe: UTF-32
  - 16-bitowe: UTF-16
  - 8-bitowe: UTF-8gdzie: **UTF** - UCS Transformation Format
UCS - Universal Character Set
- Wszystkie metody obejmują wszystkie kodowane znaki w Unicode.

Unicode

- Metody kodowania różnią się liczbą bajtów przeznaczonych do opisanego kodu znaku

A 00000041	Ω 000003A9	語 00008A9E	𐄀 00010384	UTF-32
A 0041	Ω 03A9	語 8A9E	𐄀 D800 DF84	UTF-16
A 41	Ω CE A9	語 E8 AA 9E	𐄀 F0 90 8E 84	UTF-8

źródło: The Unicode Consortium. The Unicode Standard, Version 8.0

Unicode - kodowanie UTF-32

- UTF-32** - sposób kodowania standardu Unicode wymagający użycia 32-bitowych słów

A 00000041	Ω 000003A9	語 00008A9E	𐄀 00010384	UTF-32
---------------	---------------	---------------	---------------	--------

- Kod znaku ma zawsze stałą długość 4 bajtów i przedstawia numer znaku w tabeli Unikodu
- Kody obejmują zakres od 0 do 0x10FFFF (od 0 do 1 114 111)
- Kodowanie to jest jednak bardzo nieefektywne - zakodowane ciągi znaków są 2-4 razy dłuższe niż ciągi tych samych znaków zapisanych w innych kodowaniach.

Unicode - kodowanie UTF-16

- UTF-16** - sposób kodowania standardu Unicode wymagający użycia 16-bitowych słów

A 0041	Ω 03A9	語 8A9E	𐄀 D800 DF84	UTF-16
-----------	-----------	-----------	----------------	--------

- Dla znaków z przedziału od U+0000 do U+FFFF używane jest jedno słowo, którego wartość jest jednocześnie kodem znaku w Unicode
- Dla znaków z wyższych pozycji używa się dwóch słów:
  - pierwsze słowo należy do przedziału: U+D800 - U+DBFF
  - drugie słowo należy do przedziału: U+DC00 - U+DFFF.

Unicode - kodowanie UTF-8

- UTF-8** - kodowanie ze zmienną długością reprezentacji znaku wymagające użycia 8-bitowych słów

A 41	Ω CE A9	語 E8 AA 9E	𐄀 F0 90 8E 84	UTF-8
---------	------------	---------------	------------------	-------

- Znaki Unikodu są mapowane na ciągi bajtów
  - 0x00 do 0x7F - bity 0xxxxxxx
  - 0x80 do 0x7FF - bity 110xxxxx 10xxxxxx
  - 0x800 do 0xFFFF - bity 1110xxxx 10xxxxxx 10xxxxxx
  - 0x10000 do 0x1FFFFF - bity 11110xxx 10xxxxxx 10xxxxxx 10xxxxxx
  - 0x200000 do 0x3FFFFFFF - bity 111110xx 10xxxxxx 10xxxxxx 10xxxxxx 10xxxxxx
  - 0x4000000 do 0x7FFFFFFF - bity 1111110x 10xxxxxx 10xxxxxx 10xxxxxx 10xxxxxx 10xxxxxx

Unicode

	010	011	012	013	014	015	016	017
0	Ā	Đ	Ġ	Ī	Ĳ	Ō	Š	Ū
1	ā	đ	ġ	ī	ĳ	ō	š	ū
2	Ă	Ē	Ģ	Ī	Ĳ	Ţ	Ū	
3	ă	ē	ģ	ij	Ĳ	ţ	ų	
4	Ą	Ĕ	Ĥ	Ĵ	ń	Ŕ	Ŧ	Ű
5	ą	ė	ĥ	ĵ	Ń	ŕ	ŧ	ŭ
6	Ć	Ė	Ħ	Ķ	Ų	Ŗ	Ŧ	Ŷ
7	ć	ė	ħ	ķ	ų	ŗ	ŧ	ŷ

European Latin

- 0100 Ā LATIN CAPITAL LETTER A WITH MACRON
≡ 0041 A 0304 ☐
- 0101 ā LATIN SMALL LETTER A WITH MACRON
• Latvian, Latin, ...
≡ 0061 a 0304 ☐
- 0102 Ă LATIN CAPITAL LETTER A WITH BREVE
≡ 0041 A 0306 ☐
- 0103 ă LATIN SMALL LETTER A WITH BREVE
• Romanian, Vietnamese, Latin, ...
≡ 0061 a 0306 ☐
- 0104 Ą LATIN CAPITAL LETTER A WITH OGONEK
≡ 0041 A 0328 ☐
- 0105 ą LATIN SMALL LETTER A WITH OGONEK
• Polish, Lithuanian, ...
≡ 0061 a 0328 ☐
- 0106 Ć LATIN CAPITAL LETTER C WITH ACUTE
≡ 0043 C 0301 ☐
- 0107 ć LATIN SMALL LETTER C WITH ACUTE
• Polish, Croatian, ...
→ 045B ħ cyrillic small letter tshe
≡ 0063 c 0301 ☐

Unicode

27308

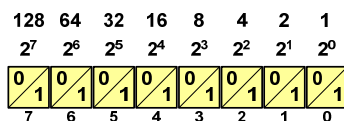
CJK Unified Ideographs Extension B

27342

27308 虫 142.8 𧈧 UCS2003 GKX-1086.03 T4-4721	2731B 虫 142.8 𧈧 UCS2003 GKX-1088.15 T6-617B	2732F 虫 142.8 𧈧 UCS2003 GHC
27309 虫 142.8 𧈧 UCS2003 GKX-1086.05 T5-4965	2731C 虫 142.8 𧈧 UCS2003 GKX-1088.16 T6-6221	27330 虫 142.9 𧈧 UCS2003 GHC
2730A 虫 142.8 𧈧 UCS2003 GKX-1086.08 T4-467D	2731D 虫 142.8 𧈧 UCS2003 GKX-1088.17 T5-4960	27331 虫 142.8 𧈧 UCS2003 G4K
2730B 虫 142.8 𧈧 UCS2003 GKX-1086.10 T6-6223	2731E 虫 142.7 𧈧 UCS2003 GKX-1088.18	27332 虫 142.8 𧈧 UCS2003 GHC
2730C 虫 142.8 𧈧 UCS2003 GKX-1086.12 T5-496F	2731F 虫 142.8 𧈧 UCS2003 GKX-1088.19 T6-6174	27333 虫 142.8 𧈧 UCS2003 GHC
2730D 虫 142.8 𧈧 UCS2003 GKX-1086.22 T4-4677	27320 虫 142.8 𧈧 UCS2003 GKX-1088.20 T6-617D	27334 虫 142.8 𧈧 UCS2003 T5-4953

Kody liczbowe - Naturalny Kod Binarny (NKB)

- Jeżeli dowolnej liczbie dziesiętnej przypiszemy odpowiadającą jej liczbę binarną, to otrzymamy **naturalny kod binarny** (NKB)

Liczba dziesiętna	Kod NKB	Liczba dziesiętna	Kod NKB
0	0000	8	1000
1	0001	9	1001
2	0010	10	1010
3	0011	11	1011
4	0100	12	1100
5	0101	13	1101
6	0110	14	1110
7	0111	15	1111

Kody liczbowe - Kod BCD

- Binary-Coded Decimal - dziesiętny zakodowany dwójkowo
- BCD - sposób zapisu liczb polegający na zakodowaniu kolejnych cyfr liczby dziesiętnej w 4-bitowym systemie dwójkowym (NKB)

Cyfra dziesiętna	BCD	Cyfra dziesiętna	BCD
0	0000	5	0101
1	0001	6	0110
2	0010	7	0111
3	0011	8	1000
4	0100	9	1001

- W ogólnym przypadku kodowane są tylko znaki 0 ÷ 9
- Pozostałe kombinacje bitowe mogą być stosowane do kodowania znaku liczby lub innych znaczników.

Kody liczbowe - Kod BCD

■ **Przykład:**

$$168_{(10)} = ?_{(BCD)} \qquad 1001 | 0101 | 0011_{(BCD)} = ?_{(10)}$$

$$\underbrace{0001}_1 \underbrace{0110}_6 \underbrace{1000}_8 \qquad \underbrace{1001}_9 \underbrace{0101}_5 \underbrace{0011}_3$$

$$168_{(10)} = 000101101000_{(BCD)} \qquad 100101010011_{(BCD)} = 953_{(10)}$$

■ **Zastosowania:**

- urządzenia elektroniczne z wyświetlaczem cyfrowym (np. kalkulatory, mierniki cyfrowe, kasy sklepowe, wagi)
- przechowywania daty i czasu w BIOSie komputerów (także wczesne modele PlayStation 3)
- zapis części ułamkowych kwot (systemy bankowe).

Kody liczbowe - Kod BCD

■ **Warianty kodu BCD:**

Cyfra dziesiętna	BCD 8421	Excess-3	BCD 2421	BCD 84-2-1	IBM 1401 BCD 8421
0	0000	0011	0000	0000	1010
1	0001	0100	0001	0111	0001
2	0010	0101	0010	0110	0010
3	0011	0110	0011	0101	0011
4	0100	0111	0100	0100	0100
5	0101	1000	1011	1011	0101
6	0110	1001	1100	1010	0110
7	0111	1010	1101	1001	0111
8	1000	1011	1110	1000	1000
9	1001	1100	1111	1111	1001

- Podstawowy wariant: **BCD 8421** (**SBCD** - Simple Binary Coded Decimal)

Kody liczbowe - Kod BCD: przechowywanie liczb

- Użycie 4 najmłodszych bitów jednego bajta, 4 starsze bity są ustawiane na jakąś konkretną wartość:
  - 0000
  - 1111 (np. kod EBCDIC, liczby $F0_{(16)} \div F9_{(16)}$)
  - 0011 (tak jak w ASCII, liczby $30_{(16)} \div 39_{(16)}$)
- Zapis dwóch cyfr w każdym bajcie (starsza na starszej połówce, młodsza na młodszej połówce) - jest to tzw. **spakowane BCD**
  - w przypadku liczby zapisanej na kilku bajtach, najmniej znacząca tetrada (4 bity) używane są jako flaga znaku
  - standardowo przyjmuje się 1100 ($C_{(16)}$) dla znaku plus (+) i 1101 ($D_{(16)}$) dla znaku minus (-), np.

$$127_{(10)} = 0001\ 0010\ 0111\ \mathbf{1100} \quad (127C_{(16)})$$

$$-127_{(10)} = 0001\ 0010\ 0111\ \mathbf{1101} \quad (127D_{(16)})$$

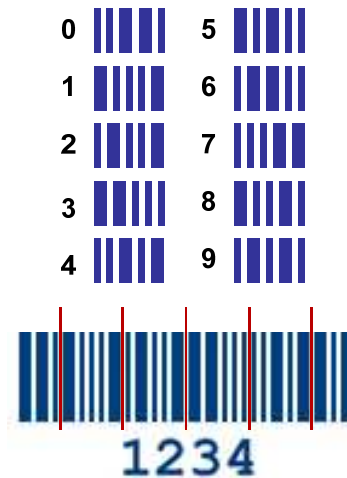
Kody liczbowe - Kod 2 z 5

- Kod 5-bitowy: 2 bity zawsze równe 1, a 3 bity zawsze równe 0
- Koduje 10 znaków (cyfry dziesiętne), kody nie są wzajemnie jednoznaczne (ta sama wartość może być zakodowana w różny sposób)
- Kod stałogawowy
- Kod detekcyjny
- Stosowany głównie w **kodach kreskowych**

Liczba dziesiętna	2 z 5 (01236)	2 z 5 (01234)	2 z 5 (74210)
0	01100	01100	11000
1	11000	11000	00011
2	10100	10100	00101
3	10010	10010	00110
4	01010	01010	01001
5	00110	00110	01010
6	10001	10001	01100
7	01001	01001	10001
8	00101	00101	10010
9	00011	00011	10100

Kody liczbowe - Kod 2 z 5 Industrial (1960 r.)

- Jednowymiarowy kod kreskowy kodujący cyfry: 0 ÷ 9
- Znak to 5 pasków: 2 szerokie i 3 wąskie
- Szeroki pasek jest wielokrotnością wąskiego, szerokości muszą być takie same dla całego kodu
- Struktura kodu:
  - start: 11011010
  - numer
  - stop: 11010110

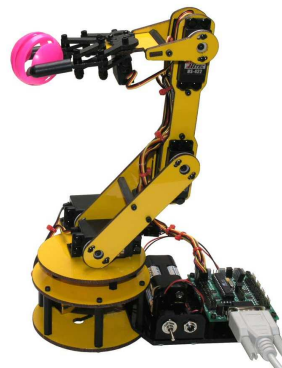
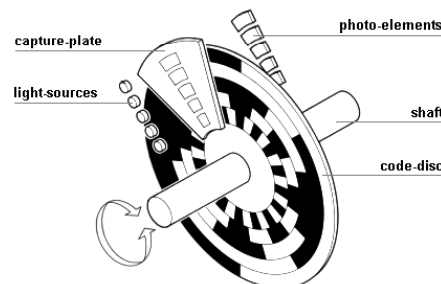
Kod Graya (refleksyjny)

- Kod dwójkowy, bezwagowy, niepozycyjny
- Dwa kolejne słowa kodowe różnią się stanem jednego bitu
- Kod cykliczny - ostatni i pierwszy wyraz również różnią się stanem jednego bitu

kod 1-bitowy	kod 2-bitowy	kod 3-bitowy
0	00	000
1	01	001
	11	011
	10	010
		110
		111
		101
		100

Kod Graya

- Stosowany w przetwornikach analogowo-cyfrowych, do cyfrowego pomiaru analogowych wielkości mechanicznych (np. kąt obrotu)

Zadania kontrolne

1. Podaj ile różnych wartości można zapisać za pomocą 1, 4, 8, 16, 32 i 64 bitów oraz 1, 2, 4 i 8 bajtów.
2. Na stronie www.top500.org znajduje się lista 500 superkomputerów, które uzyskały najlepsze wyniki w teście Linpack. Przejrzyj ostatnią listę (listopad 2019) i sprawdź ile z tych komputerów znajduje się w Polsce oraz w którym kraju znajduje się ich najwięcej.
3. Podaj zapisane w systemie szesnastkowym kody: ASCII, ISO 646, ISO 8859-1, ISO 8859-2, EBCDIC, Windows-1250, Unicode odpowiadające Twojemu imieniu i nazwisku. Czy we wszystkich kodach udało się zapisać wszystkie litery? Jak duże są różnice w zapisie w poszczególnych kodach?
4. Na bardzo starej dyskietce znaleziono plik, którego kolejne bajty przedstawione są poniżej (system szesnastkowy). Odczytaj tekst wiedząc, że może on być zapisany w języku polskim w jednym z kodów: ASCII, ISO 646, ISO 8859-1, ISO 8859-2, EBCDIC, Windows-1250, Unicode.
53-74-72-75-9C-20-64-9F-67-6E-B9-B3-20-E6-6D-EA-2E
5. Zapisz liczby 2014₍₁₀₎ i 4789₍₁₀₎ w kodzie BCD. Zamień liczby z kodu BCD 8421 na system dziesiętny: 1001001010000011_(BCD), 0001011000110100_(BCD).
6. Podaj postać 4-bitowego kodu Graya (napisz kolejne słowa kodowe).

Koniec wykładu nr 3

Dziękuję za uwagę!